

kariero in nadarjenost. A ni doživel slovesne otvoritve: ravno preden je bila stavba dovršena, je umrl. Šest let že izvršujejo samo notranjo opravilo. Zlog je „novogotičski“. Če premišljujemo zgodbe novodobnih parlamentov in še posebej dogodke v ogrski državni zbornici, kjer so že tolikokrat Madjari zlorabili svoje poslanstvo za krivične napade na slovanske narode in so se predrznili celo udrihati po cesarski hiši, se moramo pač vprašati, ali se ne bi bil ta denar dal bolj koristno uporabiti?

Spomenik rajnemu kanoniku dr. Lampetu.

Minulo je že dve leti od tistega časa, ko smo žalovali ob preranem grobu nepozabnega kanonika in profesorja, dr. Frančiška Lampeta. Takrat se je pokazalo, kako spoštovan in priljubljen je bil pokojnik med izobraženim svetom kakor med preprostim ljudstvom. Razni listi in časniki so priobčili njegov življenjepis, a vsi so se strinjali v tem, da je bil kanonik dr. Lampe mož izredne nadarjenosti, jeklene vztrajnosti in občudovanja vredne marljivosti. Njegovo ime je zaslovelo po njegovih modroslovnih spisih, po „Dom in Svetu“, posebno pa po „Zgodbah sv. Pisma“, katere je začel pisati. Koliko je storil za leposlovje in umetnost! Sam je deloval kot pisatelj in navdušil in vzgojil je za umetnost in leposlovje celo vrsto mladih, nadarjenih talentov. Zaslužil je, da mu ohranimo hvaležen spomin ter svojo hvaležnost in spoštovanje pokažemo tudi v dejanju. V ta namen se je sklenilo, da se mu tekom tega leta postavi spomenik v njegovem rojstnem kraju v Črnem vrhu nad Idrijo. V rojstno hišo v Zadlogu se bo vzdala ena spominska plošča, druga pa v župnijsko cerkev, ali pa se bode v bližini cerkve postavil primeren spomenik, kakor bodo dopuščale gmotne razmere.

Zato se obračamo do cenjenih častivcev rajnega g. kanonika, do njegovih mnogoštevilnih učencev in sploh do slovenskega občinstva s ponižno prošnjo, naj bi se ob tej priliki blagohotno spomnili svojega velikega dobrotnika, skrbnega učitelja in ljubeznivega prijatelja ter svoje spoštovanje in svojo ljubezen pokazali tudi v dejanju. Vsak narod zna ceniti zasluge svojih velikih mož ter jih hrani v blagem spominu. Tudi nas sili hvaležnost, da oskrbimo dr. Lampetu primeren in dostojen spomenik. Darove sprejema Ivan Abram, župnik v Črnem vrhu nad Idrijo.

Licejsko poslopje v Ljubljani.

Stara gimnazija ali licejsko poslopje na Vodnikovem trgu izginja s površja zemlje. Le nekoliko zidu še priča o nekdanjem znamenitem zavodu. Zna-

menito je bilo to poslopje, ker je hranilo v svojih prostorih toliko šol, ker je videlo toliko tisoč in tisoč dijakov stopati skozi svoja vrata. Zanimivo pa je bilo tudi po svoji zgodovini.

Valvasor pripoveduje, da je ustanovil na tem prostoru ljubljanski trgovec Peter Baldavic že l. 1073. cerkev sv. Filipa. Ko so prišli frančiškani ok. l. 1233. v Ljubljano, so si sezidali poleg te cerkve svoj samostan. Koncem 14. veka je samostan pogorel. Novo poslopje so sezidali od l. 1403. do 1412. Tik samostana so Ljubljančani utrdili mesto z zidovi proti Poljanam v začetku 16. veka. Mestna vrata ob tej strani so se imenovala „kloštrska“. Ob žalostni protestantski dobi je samostan propal. Nadvojvoda Ferdinand je mislil samostan prepustiti jezuitom, ki so prišli v Ljubljano 21. januarja 1597. Vendar jezuiti niso vstopili v te prostore, ker so jim odločili hospital pri sv. Jakobu; pač pa se je hospital preselil v frančiškanski samostan. L. 1612. so pričeli frančiškani s Hrenovo pomočjo in z darovi deželnih stanov popravljati svoje zanemarjeno poslopje. Docela je prenovil samostan in cerkev provincial o. Anton Lazari (1640—1705). L. 1785. so se frančiškani preselili v avguštinski samostan, kjer delujejo še dan današnji. Njih staro cerkev so pa podrli l. 1786. in premičnine razprodali. Cerkev je imela več lepih marmornatih oltarjev. Veliki oltar v Hrenovicah z lepimi marmornatimi kipi je iz te cerkve. Krasna pridružnica pri sv. Petru v Ljubljani je bila prej last frančiškanske cerkve, na kar spominjata reliefni podobi sv. Frančiška in sv. Antona Padovanskega.

L. 1785. so prišli v samostan usmiljeni bratje, ki so se pa kmalu preselili v samostan bosih avguštincev ob Dunajski cesti.

Zgodovinar Linhart je stavil 14. jul. 1786 vladi predlog, naj se prazni frančiškanski samostan porabi za normalno šolo in za gimnazijo z modroslovnim oddelkom vred. Gimnazija je bila tedaj v Reduti in ljudska šola v slabi zasebni hiši. Vse oblasti so bile naposled zadovoljne s tem predlogom. Potrebno je bilo samostan prirediti za šolsko poslopje. Z delom so pričeli 28. januarja 1788 in vse poprave dovršili v septembru 1790. Stroški so znašali 33.169:40 gold. Inženir Josip Schemerl je delo nadziral. L. 1789. so podrli tudi mestna „kloštrska“ vrata. Prostor je postal svetel in zdrav.

Na ploščo nad vrati so postavili napis z zlatimi črkami:

*Beneficio Divi. Josephi. II. pii. augusti.
aere. et. cura. Carn. statuum. aedes. ord. Seraph.
antea monast. destructae. mur. mol. civ.
ornamento. restauratae. et. pub. stud. usui. dicatae.*

Normalka se je takoj tukaj nastanila. V novembru 1790 se je pričel gimnazijski pouk. Koncem leta (1. avg. 1791) je bilo v petih razredih 186 učencev. Bogoslovna predavanja so pričeli 12. decembra 1791. Bogoslovje je bilo namreč proglašeno za oddelek